

Шишкіна О.В. Ідентифікація ризиків і загроз фінансово-економічній безпеці промислових підприємств / О.В. Шишкіна // Матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. «Формування стратегії науково-технічного, екологічного і соціально-економічного розвитку суспільства» (м. Тернопіль, 6-7 грудня 2012р.)– Ч2. – Тернопіль: Крок, 2012. – С.217-219

Олена Шишкіна

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Чернігівського державного технологічного університету

м. Чернігів

ІДЕНТИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ І ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стійкість економічного розвитку визначається ефективністю системи фінансово-економічної безпеки здатної ідентифікувати, оцінювати та мінімізувати існуючі ризики і загрози, забезпечуючи тим самим стабільність функціонування суб'єктів економіки. Саме тому управління ризиками повинно стати невід'ємним елементом стратегії і тактики розвитку будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності. Аналіз опублікованих наукових праць свідчить про те, що проблема управління ризиками підприємства в тому або іншому ступені отримала віддзеркалення в порівняно невеликій кількості наукових праць. Проблематику цих досліджень розкривають фундаментальні роботи в області теорії ризику, представлені науковими доробками таких іноземних і вітчизняних науковців, як: І.А. Бланк, Ю. Брігхем, В.В. Вітлінський, Г.І. Великоіваненко, Б.А. Лагоша, О.А. Лобанов, Г.Б. Клейнер, В.П. Савчук та ін. Доробки цих авторів є стимулом для: поглиблення теоретико-методологічних аспектів управління ризиками як важливого структурного елемента системи фінансово-економічної безпеки; уточнення понятійного апарату й методичних основ побудови системи управління ризиками окремих суб'єктів економіки, зокрема монопрофільних промислових підприємств.

Монопрофільний характер діяльності переважної більшості промислових підприємств, низька гнучкість і недостатня адаптивність до змін політико-правових, соціально-економічних, інноваційно-інвестиційних та техніко-

технологічних умов розвитку реального сектора економіки спричинює зниження ефективності діяльності таких суб'єктів господарювання в цілому, що обґрунтовує необхідність ідентифікації ризиків і загроз як важливого етапу побудови системи фінансово-економічної безпеки. В науковій літературі відсутнє єдине й загальноприйнятого визначення понять «ризик» та «загроза», що з огляду на проблему ідентифікації ризиків і створення ефективної системи економічної безпеки потребує уточнення з урахуванням специфіки об'єкта дослідження – монопрофільного промислового підприємства. На нашу думку ризик – це ймовірність втрати підприємством частини своїх ресурсів (прибутку, доходу, власного, позикового капіталу), недоотримання доходів та/або прояв додаткових витрат в результаті здійснення будь-якої діяльності. Відносно трактування «загрози» як економічної категорії, то автор погоджується з поширеною в наукових дослідженнях думкою про те, що загрозою є сукупність умов, процесів, чинників, які перешкоджають реалізації економічних інтересів суб'єктів господарювання або створюють небезпеку для них [1]. Результати аналізу сучасних умов й особливостей внутрішнього і зовнішнього середовища промислових підприємств свідчать про доцільність виокремлення ризиків і загроз й узагальнення їх за структурними складовими фінансово-економічної безпеки. З огляду на особливості ведення фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства найбільш негативні наслідки можуть мати загрози які стосуються фінансової, інноваційної, інвестиційної, інформативної, кадрової, техніко-технологічної безпеки.

В сфері фінансової безпеки промислового підприємству доцільно вживати заходи спрямовані на нейтралізацію ризиків внаслідок прояву сукупності загроз котрі можуть бути як контрольованими так і неконтрольованими. До таких загроз можна віднести: нераціональну структуру майна і джерел формування майна, що в свою чергу може обумовити зростання ризику фінансової стійкості і неплатоспроможності підприємства; коливання витрат внаслідок необґрунтованого споживання ресурсів, що спричинює процентний, валютний і кредитний ризики; кон'юнктурні зміни на фінансових і товарних ринках котрі обумовлюють втрати підприємства внаслідок дії ринкових, валютних, цінових і товарних ризиків і т.ін.

Повнота, своєчасність і достовірність інформації може надати підприємству певні конкурентні переваги на ринку. Саме тому загрози інформаційної безпеки позначаються на інноваційній та інвестиційній безпеці, оскільки тільки за рахунок своєчасного запровадження новацій підприємство може забезпечити конкурентоспроможність продукції, і відповідно, стабільний розвиток. При управлінні інформаційною безпекою монопрофільному підприємству необхідно враховувати ризики технологій захисту інформації, ризики персоналу, пов'язані з розголошенням комерційної таємниці тощо.

Забезпечення кадрової безпеки монопрофільного підприємства пов'язано з його містоутворюючим характером та специфічною структурою персоналу. Зростання безробіття змушує кваліфікованих працівників шукати інші сфери зайнятості як за межами підприємства так і населеного пункту в якому таке підприємство розташовано, що призводить до загроз втрати стратегічно важливої для підприємства інформації.

Рівень техніко-технологічної безпеки можливо забезпечити за рахунок мінімізації рівня залучення інвестицій, узгодження кредитних умов, оптимізації фінансових потоків, пов'язаних з удосконаленням матеріально-технічної бази, що знижує ризики зношення основного капіталу, проте підвищує ризики ліквідності, кредитні, процентні та інші ризики.

Таким чином, складові фінансово-економічної безпеки щільно пов'язані між собою, тому для забезпечення стійкого розвитку підприємства в умовах ризиків і невизначеності доцільно використовувати систему заходів, яка б передбачала: диверсифікацію активів і видів діяльності підприємства, лімітування витрат в рамках видів і сфер діяльності, зовнішнього і внутрішнього страхування, створення резервів тощо.

Література

1. Шишкіна О.В. Управління фінансовими ризиками в системі економічної безпеки промислових підприємств // Сучасні концепції, передумови та перспективи розвитку підприємств України /колективна монографія. / під заг. ред. К.Ф. Ковальчука. - Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2012. – С. 251 – 263.